

Posudek vedoucího práce na diplomovou práci Bc. Nikol Skočkové „Žena a móda a ideologie: pronikání diskurzu komunistické moci skrze módní časopis.“

Cílem práce je analyzovat „pronikání komunistické ideologie skrze časopis *Žena a móda*“. Autorka ukazuje zda, a jakým způsobem pronikaly ideologické obsahy i do časopisu, u něž bychom ideologické (ve smyslu explicitní politické ideologie) nasycení apriori asi stěží očekávali. Analýza obsahu časopisu pokrývá padesátá a šedesátá léta, což autorce umožňuje srovnávat ideologické ovlivnění obsahu v různých obdobích vývoje režimu.

Autorka na textu intenzivně pracovala v průběhu celé doby řešení a průběžně práci také konzultovala. Očekával jsem podle postupu práce, že text odevzdá k obhajobě již v předchozím termínu, ale rozhodla se, že raději počká a ještě přestrukturuje a prohloubí analýzu, což oceňuji.

Co se týče samotného obsahu, práce je členěna klasicky na část teoretickou, metodologickou a (obsáhlou) část analytickou. Teoreticky práce staví především na pracích autorů z oblasti sémiotiky (Macura, Barthes, Eco) a mediální komunikace (McQuail). V teoretické části je velmi dobře popsán i institucionální rámec médií v 50. a 60. letech (kapitola Tištěná média v rukou komunistů v 50. a 60. letech), stejně jako móda a módní průmysl v tomto období – zestátnění, vznik nových institucí, které měly módu navrhovat. Díky tomu následná analýza obsahu *Ženy a módy* „nevisí ve vzduchoprázdnu“, ale čtenář je již seznámen s kontextem v němž časopis vycházel a autorka se tak v metodologické části právem může odkazovat na kritickou diskursivní analýzu, která se zahrnutím kontextu počítá.

K teoretické části mám jen tu výtku, že autorka mohla být opatrnější při popisování politického režimu v padesátých a šedesátých letech (především strany 9-11, nebo odkazy na knihu Jindřicha Kabáta *Psychologie komunismu* na stranách 24-25) a více se vyvarovat hodnocení tohoto režimu. Právě proto, že analýza pronikání politické ideologie je předmětem práce, je potřeba maximální opatrnosti aby vlastní text ideologická hodnocení nepoužíval, respektive aby je využíval reflektovaně v případě, kdy se jim není možné vyhnout (což v případě psaní o režimu před rokem 89 zřejmě není).

Analýza je zevrubná. Přestože autorka původně do značné míry vycházela z Macurovy práce *Zlatý věk* a v ní popisovaných ideologických symbolů, přestrukturovala postupně témata podle dominantních symbolů, které objevila při analýze. Empirická část je v první úrovni členěná tématy, na které se ideologické obsahy ve zkoumaném časopise vázaly („Socialistická móda“, „My versus oni“, „Obraz socialistické ženy“) a v rámci těchto hlavních částí analýzy je pak kladen důraz na popis vývoje (zjednodušeně řečeno jak to vypadalo v padesátých a jak v šedesátých letech). Ukazuje se, dle očekávání založeného na znalosti vývoje v jiných oblastech společnosti a kultury, že nejsilnější snahu o ideologické působení můžeme najít v první polovině padesátých let a pak dochází k postupnému oslabování a obsah se přibližuje „západnímu standardu“ pro módní časopisy. Cenné je ale to, že autorka popisuje s využitím jakých symbolů se toto působení dělo. Za nejzajímavější části analýzy pokládám ty, kde je ukazováno, jak byla ideologizována samotná móda, jak bylo diskursivně

konstruováno oblečení vhodné pro socialistického člověka nebo jak byly budovány symbolické hranice mezi západní (případně naší prvorepublikovou) módou a novou módou socialistickou.

Z hlediska formálních požadavků je práce na vysoké úrovni. Autorka pracuje s odpovídajícím množstvím literatury (byť z drtivé většiny česky psané) a text vhodně strukturuje.

Doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou výborně

K diskusi při obhajobě navrhuji téma potřebnosti (či snad dokonce nevyhnutelnosti) normativních hodnocení politického režimu před rokem 1989 v pracích sociálních věd.

V Praze 10. 6. 2014

Martin Vávra